

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО

КАТЕДРА
„МЕДИИ И ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ“

Бул. „8-ми декември“, Студентски град, 1700 София
unwemedia.com • media@unwe.bg • +35928195370

ДОЦ. Д-Р МАРТИН ОСИКОВСКИ | +359-2-8195484 | ossikovski@unwe.bg

СТАНОВИЩЕ

*относно материалите, предоставени от Биляна Йорданова Попова,
докторант в СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, катедра „История
на философията“, за присъждане на ОНС „доктор“ в професионално направление
2.3. ФИЛОСОФИЯ (ФИЛОСОФИЯ С ПРЕПОДАВАНЕ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК)*

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИЯТА:

Knowledge as a Path towards Human Perfection in Al Farabi's Philosophy
(Знанието като път към човешкото съвършенство във философията на Ал Фараби)

Представените за предстоящата публична защита материали включват дисертационен труд на английски език (в обем от 157 компютърни страници), автореферат на български език (25 компютърни страници) и автобиография на български език на кандидатката.

1. ПРОФИЛ НА КАНДИДАТКАТА

Най-напред бих искал да обърна внимание на засвидетелстваните езикови компетентности на Биляна Попова, които се потвърждават и от описания професионален опит: тя е сертифициран преподавател по английски, френски и арабски език за чужденци;

преподавала е различни общообразователни дисциплини в университетите на Бурайми (Оман) и Ал Ахауейн (Мароко), в Международния колеж „Ал Хауаризми“ (ОАЕ) и в Оманския колеж по туризъм, както и в няколко езикови школи в България. Кандидатката притежава бакалавърска степен по арабистика (СУ „Св. Климент Охридски“, м. септември 2011 г.) и магистърска степен в рамките на програмата „Американистика и британистика. Сравнителни изследвания“ с преподаване на английски език на Нов български университет (м. септември 2019 г.). Струва ми се, че това е добър атестат за нейните лични умения за справяне с предизвикателствата на изворовия материал по избраната тема, както и за написване на качествен дисертационен труд в посоченото професионално направление.

2. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Що се отнася до представения дисертационен труд, той се състои от кратка въстъпителна част, четири глави и заключение. Своеобразната въстъпителна част включва две подчасти, в които кандидатката обсъжда значимостта на избраната тема (стр. 7-8) и представя методологията на изследването си (стр. 9-15). Първа и втора глава се стремят да изяснят по-широките исторически, политически и културни контексти, които имат отношение към темата. Така в първа глава се обсъжда нуждата от „универсално ислямско учение“ в контекста на Абасидския халифат като цялостен период в историческото развитие на арабо-мюсюлманския свят (стр. 15-9) и се формулират „осем ключови въпроса“ в това отношение (стр. 16); представени са първоначалните опити за решения към тези ключови въпроси в широкия контекст на муатазилитизма (стр. 19-25). Втора глава разгръща поглед към философията на Ал Фараби в контекста на изложените в предходната глава ключови въпроси (стр. 26-36), както и към критическите реакции спрямо неговия подход (стр. 39-54). Трета глава насочва фокуса към темата за познанието във фарабианската философия; обсъдени са проблемите за отношението „мъдрост-знание“ (стр. 66-9), за етическите (стр. 69-87) и езиковите измерения на познанието (стр. 87-99), за връзката „знание-битие“ (стр. 99-109) и за познанието като път към съвършенството (стр. 109-10). Финалната четвърта глава възхожда към политическите измерения на фарабианския философски проект: скициран е образът на философа като „съвършен“ (стр. 111-3); отбелязано е схващането за необходимо съответствие между земния и небесния свят (стр. 113-4); обсъдени са условията за и измеренията на доброто управление на общността (стр. 114-22), съвършенството като „абсолютно битие“ (стр. 122-37) и, накрай, фигурата на

философа-управник като съвършен владетел (стр. 137-43). В заключителната част дисертацията утвърждава схващането на авторката за фарабианския философско-политически проект като авангардна стъпка в интелектуалната история на Абасидския халифат, насочена към справянето със съвсем конкретни духовни и политически предизвикателства (стр. 144 и сл.). Дисертацията включва списък с използвана литература, който обхваща 79 библиографски единици на арабски, английски, френски и български език.

3. ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният дисертационен труд е насочен към безспорно значими теми и автор и е разработен с езикова вещина и добро познаване на привлечения изворов материал. Като обща конструкция, основното тяло на дисертацията има ясна структура, а тематичните фокуси на отделните глави са добре определени и подредени в цялостните рамки на текста. Работата успява да реализира поставените задачи – най-вече що се отнася до обсъждането на фарабианските виждания за природата на знанието и за значението на тези разбирания в контекста на учението за монарха-философ като съвършен(ия) управник. Убедително е защитено разбирането, че изграждането на нова, „рационализираща“ езиково-познавателна рамка е ключово условие за успеха на политическо-философския проект на Ал Фараби.

Основните ми критики са насочени към някои детайли при разработката на дисертационния труд:

(1) Наличието на две отделни въстъпителни части (съотв. „Why al Fārābī: the importance of his philosophy“, стр. 7; „Methodology“, стр. 8-15) би могло да затрудни традиционния читател. Вместо това, би било по-добре дисертацията да съдържа самостоятелен увод, който при това би следвало да е по-обширен и по-задълбочено да представя текущото състояние на изследванията във връзка с избраната тема. Би било хубаво, ако в рамките на това представяне се очертаят горещите линии на интерпретация и, преди всичко, конфликтните точки между тях – например конкретно във връзка с отношението на Втория учител към традициите на неоплатонизма и перипатетизма. Това би позволило разгръщане на темата с повече динамика и, преди всичко, провеждане на жив изследователски диалог.

(2) Избраната методологическа рамка на изследването е забележителна и иновативна и включва няколко отделни компонента: генеалогичен исторически подход, дискурсивен анализ и дискурсивна етика (стр. 11). Личното ми впечатление е, че в

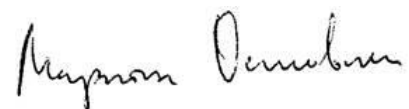
представения труд отношението на избраните методологически ключове към изследователските въпроси и към привлечения изворовия материал остава недостатъчно задълбочено. Авторката посочва детайли относно избраната методология (стр. 9-12), посочва също и причините за направения избор (стр. 12 и сл.); не е посочено обаче как именно тази методология отвежда до цялостната структура на изследването, представена в рамките на гл. 1-4, която структура, съответно, би била напълно различна при избор на алтернативен изследователски подход. Остава донякъде неясна, с други думи, връзката между работна методология и извършена работа – между „пътната карта“ на изследването и действително обходения изследователски маршрут.

(3) По правило, би било за предпочитане списъкът с използвани източници накрая да бъде разделен на две части, така че първичните източници да не се смесват с интерпретаторската литература.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Критичните забележки, изложени по-горе, са направени по-скоро в духа на препоръки при бъдещо публикуване на дисертационния труд. Те в никакъв случай не отнемат от главните достойнства на представената работа, която успешно се справя с обхващането на предизвикателствата на философско-политическия проект на Ал Фараби. Ето защо без колебание ще подкрепя присъждането на ОНС „доктор“ на кандидатката Биляна Йорданова Попова.

15 февруари 2019 г.

(доц. д-р Мартин Осиковски)